

bomo psihoedukativni pristop obravnavali na primeru psihoedukativnih delavnic na področju depresije, tesnobe in stresa, ki od leta 2014 (Podpora pri spoprijemanju z depresijo) oz. 2016 (Podpora pri spoprijemanju s tesnobo, Spoprijemanje s stresom) potekajo v okviru mreže 61 zdravstvenovzgojnih centrov v zdravstvenih domovih po vsej Sloveniji. Delavnice predstavljajo del Programa svetovanje za zdravje, usmerjenega k promociji zdravega življenjskega sloga ter preventivi in obvladovanju kroničnih nenalezljivih bolezni (kamor spadajo duševne motnje ter skrb za najpogostejše duševne motnje) pri prebivalcih Slovenije. Omenjene delavnice bomo predstavili z vidika vsebine in strukture ter izpostavili ključne elemente psihoedukacije, na katerih temeljijo in jih uvrščajo med učinkovite ter časovno in finančno ekonomične pristope. Obenem bomo izpostavili pomembnost umestitve psihoedukativnih delavnic na področju duševnega zdravja v okvir osnovnega zdravstvenega varstva, z vidika zagotavljanja večje fizične dostopnosti storitev uporabnikom, bolj kontinuirane in celostne obravnave, zmanjševanja pritiskov na višje ravni oskrbe ter povezovanja primarne in sekundarne ravni zdravstvenega varstva.

Učinkovitost različnih pristopov vplivanja na prometno vedenje srednješolcev glede vožnje pod vplivom alkohola

Mateja Markl
Javna agencija RS za varnost prometa,
e-mail: markl.mateja@gmail.com

V okviru raziskave smo preverjali učinkovitost različnih pristopov vplivanja na prometno vedenje srednješolcev glede vožnje pod vplivom alkohola kot pomembnega dejavnika tveganja za prometno varnost mladostnikov. Oblikovali smo preventivni vzgojno-izobraževalni program na podlagi obstoječih teorij (Kolb, 1984; GDE matrika, Hatakka idr., 2003) ter priporočil za učinkovite preventivne programe. Zanimala nas je učinkovitost različnih posameznih pristopov (informativni, emocionalni, socialno-kritični) ter celostni pristop (integracija vseh treh) glede vpliva na spremenljivke skladno s teorijo načrtovanega nadzora (Ajzen, 1985) in procesom spreminjanja vedenja (Prochaska, DiClemente, 1999), preverjali smo oceno učinkovitosti, zadovoljstvo s programom ter evalvacijo programa. Raziskavo smo zasnovali kot kvazi-eksperiment s 4 eksperimentalnimi skupinami s posameznimi pristopi (informativni, emocionalni, socialno-kritični in celostni) ter kontrolno skupino, tremi merjenji (pred-, neposredno po- ter po enem mesecu). Vključili smo 736 srednješolcev, starih od 16 do 18 let, iz 7 srednjih šol. Rezultati so pokazali, da so v primerjavi s kontrolno skupino zaznani učinki preventivnega programa pri vseh pristopih, med bolj učinkovitimi se je pokazal emocionalni pristop neposredno po izvedbi, kasneje pa se učinki izničijo. Pri socialno-kritičnem pristopu opazimo pomembne učinke po enem mesecu. Informativni pristop je pomembno vplival le na znanje. Celostni pristop kaže posamične učinke, v manjši meri na stabilne socialno-psihološke spremenljivke (stališča, subjektivna norma itd.), kaže se pomembnost pri spremembi stopnje spreminjanja vedenja in oceni učinkovitosti in zadovoljstva ter pri evalvaciji programov. Pomembnost

raziskave je njena praktična vrednost pri oblikovanju preventivnega programa za srednješolce za večjo prometno varnost ter prva tovrstna evalvacija osnovana na teoriji.

Osebnost kot kompleksno omrežje

Andrej Kastrin, Mojca Kastrin
Fakulteta za informacijske študije,
e-mail: andrej.kastrin@guest.arnes.si

Znanost o kompleksnih sistemih je interdisciplinarno raziskovalno področje, ki se ukvarja s problemom opisovanja kompleksnih sistemov s pomočjo statističnih modelov. Kompleksni sistem najlažje predstavimo s pomočjo omrežja, v katerem vozlišča predstavljajo posamezne entitete sistema, povezave pa se nanašajo na interakcije med entitetami. V prispevku obravnavamo inovativno uporabo teorije kompleksnih omrežij pri raziskovanju strukture osebnosti, ki predstavlja alternativo uveljavljenim metodam factorske analize. Kot metodološko izhodišče vzamemo korelacijsko matriko, ki jo konstruiramo nad spremenljivkami izbranega merskega inštrumenta. Korelacijsko matriko nato predstavimo kot neusmerjeno omrežje, v katerem vozlišča predstavljajo posamezne merske spremenljivke, povezave med vozlišči pa pare korelacij med spremenljivkami. Moč povezave med vozliščema je določena z velikostjo korelacijskega koeficienta. S pomočjo algoritma za odkrivanje skupin vozlišč (angl. Divisive Correlation Clustering Algorithm) nato poiščemo strukturno podobne gruče vozlišč, ki predstavljajo latentne konstrukte osebnosti. Metodologijo predstavimo in ovrednotimo na primeru analize Eysenckovega osebnostnega vprašalnika (EPQ-R) in Zuckermanove Lestvice iskanja dražljajev (SSS-V). Preliminarni rezultati potrjujejo dobro konstruktno veljavnost predlagane metode. V zaključku osvetlimo še nekatere možnosti za nadaljnje delo na področju analize omrežij v psihoinformatiki.

Zdravljenje kriznih stanj: dejavniki osebnosti

Urša Malešič, Saša Ueman, Mitja Žerovc, Brigita Novak Šarotar
Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana, Enota za krizne intervencije, e-mail: ursa.malesic@gmail.com

Na Enoti za krizne intervencije (EKI) se zdravijo pacienti, ki so se zaradi različnih življenjskih situacij znašli v hudi čustveni stiski. Zdravljenje na enoti je prostovoljno in predvideva aktivno vključitev v proces zdravljenja, ki temelji na psihoterapevtskem pristopu. Z raziskavo smo želeli ugotoviti, kako osebnost pacientov, ki so vključeni v terapevtski proces, vpliva na izboljšanje simptomov ob zaključku zdravljenja. V raziskavo smo vključili 300 pacientov, ki so se v zadnjem letu zdravili na EKI. Prisotnost telesnih in čustvenih simptomov smo ocenjevali s pomočjo Ocenjevalne lestvice simptomov, ki so jo pacienti izpolnili ob sprejemu na zdravljenje, ob zaključku zdravljenja in po treh mesecih od zaključka zdravljenja. Osebnost smo ocenili s kratko verzijo Vprašalnika velikih pet dimenzij osebnosti. V prispevku predstavljamo, ali osebnostne lastnosti vplivajo na subjektivno zaznano izboljšanje simptomov ob zaključku zdravljenja in katere osebnostne lastnosti vplivajo na izboljšanje. Rezultati raziskave v času pisanja povzetka še niso znani.